

To není lišaj, ale kolibřík

Evropan – biolog při prvním spatření kolibříka vznášejícího se nad květinami ho většinou podvědomě vnímá jako lišaje. Teprve po několikeré zkušenosti začne kolibříka registrovat coby hmyzu podobného opeřence.

V USA žije 21 druhů kolibříků (čeleď *Trochilidae*), ptáků původně neotropických, kteří se ale z Jižní a Střední Ameriky rozšířili i do Severní Ameriky až po Aljašku. Obývají zde všechny nadmořské výšky, některé druhy zastihneme i nad sněhovou hranicí (v Coloradu kolem 4 000 m n. m.). Jsou si často velmi podobní, zejména samičky, a při pohledu na letícího ptáka lze proto jen někdy provést určení druhu. Samci mají zpravidla kovově zbarvené hrdlo (tzv. gorget), které při dopadu slunečních paprsků zazáří (obr. 3) metalickou barvou. Při pohledu ze strany tento lesk může chybět. Shora či zezadu má většina kolibříků celkem nenápadnou zeleně lesklou barvu, která se ztrácí mezi vegetací. Za zmínku stojí, že u severoamerického kolibříka šestiobarvého (*Selasphorus platycercus*, obr. 1) zimujícího v Mexiku, se vyskytuje filopatrie (věrnost k hnízdišti). Pták se rok co rok vrací hnízdit na téže větvi stromu či keře a nové hnízdo si někdy staví přímo na hnízdě starém.

Svým tenkým dlouhým zobákem kolibříci sají nektar i z hlubokých trubkovitých květů, přičemž se vznášejí na jednom místě (obr. 2). Tím saturují svou velkou spotřebu na energii bohatých uhlohydrátů. Bílkoviny získávají sběrem drobného hmyzu.

Tak jako v Evropě nabízejí květinářské prodejny krmítka pro ptáky, lze v USA koupit krmítka pro kolibříky. Jsou to nádoby vhodné k zavěšení. Na jejich dolním konci jsou různě modifikované trubky obvykle tvaru i barvy květů, zpravidla čer-

vené. Ze středu těchto umělých květů sají kolibříci cukerný roztok. Ptáci zde mohou sít buď v letu, anebo si sednout na bidélko. Krmítka se zavěšují asi 2,5 m nad zemí, vzdálena od sebe asi 1 m. Bývají umístěna vedle stěn stavení, částečně ve stínu a pod střechou. Sem pak přilétají desítky kolibříků. Návštěva krmítek trvá až do setmění. Kolibříci se občas o přístup k těmto zdrojům potravy mezi sebou perou, někdy ale na bidélkách mohou sedět i čtyři jedinci současně.

Trvalo poměrně dlouho, než se zjistilo, že kolibříkům chovaným v zajetí nestačí jen cukrová voda, případně zředěný roztok včelího medu. Posléze se dospělo k jakémusi optimálnímu složení krmných roztoků. Např. zoologická zahrada ve Frankfurtu nad Mohanem (1966) používala následující nektar pro výživu svých kolibříků: 1 l vody, 100 g včelího medu, 50 g kondenzovaného mléka, 12 g kvasnic, 5 g mravenčích kulek, 12 g koňského srdce, 1/2 syrového vejce, 1/4 jablka, 1/4 banánu, 1/4 pomeranče, 1/4 mrkve – mimo to ještě různé vitamíny, vápník a mořské řasy (snad kvůli jodu). Pro kolibříky žijící v přírodě se pro krmný roztok nejlépe hodí čtyři díly vody na jeden díl cukru. Med se nedoporučuje, protože obsahuje mikroorganismy způsobující kolibříkům plísňová onemocnění jazyka.

Při letu kolibřík vydává bzučivě-mručivý zvuk podobný některým lišajům, odtud anglický název Hummingbird. Počet úderů křídel je vysoký, mezi 80–200 za

sekundu. Proto při fotografování (vždy jen s bleskem) – i při velmi krátké expozici – bývají křídla rozmazaná.

Většina kolibříků se u krmítek člověka nebojí. Přesto jejich fotografování je poměrně obtížné. Kolibříků bývá obvykle kolem krmítek hodně, ale za letu máme na zaostření obvykle jen zlomek sekundy, po kterou se pták u krmítka zastaví. Jak známo kolibříci dovedou létat nejen dopředu i dozadu, ale umějí se také vznášet na jednom místě jako lišajové.

Turisté navštěvující americké národní parky jsou opětovně žádáni, aby nepřikrmovali divoká zvířata. Krmení vede ke ztrátě přirozené plachosti a k závislosti na člověku, zvířata se stávají pohodlnými a ztrácejí normální chování. Je pravda, že i krmítka nabízejícími přemírou umělého květinového nektaru člověk svým způsobem kolibříky kazí jen proto, aby je mohl zblízka pozorovat či fotografovat.

Příkládáme několik fotografií, jejichž pořizování bylo sice zábavné, ale nikoli snadné. U letících kolibříků možná jen každý dvacátý pokus přinesl jakýsi výsledek.

- 1 Samec kolibříka šestiobarvého (*Selasphorus platycercus*) sající nektar z krmítka. Skalnaté hory, Colorado
- 2 Kolibřík přilétající ke krmítku
- 3 Na světle zářící hrdélko (gorget) samce. Snímky G. O. Krizek

